

TÜRKÇÜLÜĞÜN MİLLET BOYUTU VEYA BİR BAŞKA TÜRK DÜNYASI

PROF. DR. SADETTİN GÖMEÇ*

Sovyetler Birliği dağılmadan önce, Türkiye’de çok az kişinin bildiği ve sınırlarımızın ötesinde soydaşlarımızın olduğu gerçeği uzun süre bizlerden saklanmaya çalışılmıştı. Hatta bir zamanlar “Türkiye, sadece Türklerden ibaret değildir.” diyenlere ırkçı-Turancı diye eziyetler edildi. Dünyanın hiçbir ülkesinde milletin ekseriyetinin yaptığı milliyetçilik suç değil iken, Türkiye’de bunlara kötü gözle bakıldı. Onlar Türk milletinin geleceğinin Türk birliğine bağlı olduğunu haykırırlarken, hâlâ günümüzde devam ettiği üzere başka kapılarda çare arayanlar oldu. Ama Türkçülerin-Turancuların dedikleri hep gerçekleşti ve gerçekleşecek. İyi ki Türkçüler var. Geçmişte vardılar, şimdi de varlar. Türk milletinin ve Türkiye Cumhuriyeti’nin teminatı olan Türkçüler olduğu müddetçe bu millet ve devlet ebediyen yaşayacak. Onlar, en sıkıntılı ve umulmadık anlarda her külden, her kıvılcımdan yükselen alevler gibi parlayacaklar.

1990’lı yıllarda Sovyet-Rusya İmparatorluğu’nun parçalanmasından sonra yeni yeni Türk Cumhuriyetleri ortaya çıktı. Hakiki manada tam bağımsızlıklarını kazanamasalar da onlar birer Türk ülkesi. Bunlar cumhuriyetlerini ilan ettiklerinde, Türk dünyasına at gözlüğüyle bakanlar birdenbire Turancı oldular. “Turan, ütopya” yani “hayal” diyenler, “Adriyatik’ten Çin Denizi’ne kadar” söylemleriyle nutuklar attılar. Bu efendiler daha evvel nerelerdeydi bilinmez? Bütün Türkçüler ve dünya Sovyetlerin dağılacağını haykırırken bunlar ne yaptılar? Büyük Ata-

* Ankara Üniversitesi DTCF Öğretim Üyesi.

türk ve Atsız Beg onlarca yıl önce Sovyet-Rusya'nın parçalanacağını bildirmediler mi? Atatürk'ü unutturdular, onun büyük bir Türk milliyetçisi olduğunu bir kenara atarak yeni vasıflar yakıştırdılar. Atsız Beg'i hapishanelere tıkip ırkçı, bölücü demediler mi? Şimdi utanmadan herkes, Alparslan Türkeş haklıymış, diyor. Rahmetli Ziya Gökalp, onlardan da çok evvel ne güzel söylemişti: "Vatan ne Türkiye'dir Türklere, ne Türkistan/Vatan büyük ve müebbed bir ülkedir Turan."

Küçük adamlar küçük, büyük şahsiyetler büyük düşünürler. Turan elbet gerçekleşecek; şu veya bu şekilde. Kimse Türk'ün yükselişinin önünde duramayacak. Bir çığ gibi, bir tufan gibi yeniden büyüyeceğiz. Bu millet sıkıştırıldığı kabukları mutlaka kıracak. Şu an bizi korkuttukları şekliyle, asla Türkiye'yi böldürtmeyeceğiz!

Küçük adamlar küçük, büyük şahsiyetler büyük düşünürler. Turan elbet gerçekleşecek; şu veya bu şekilde. Kimse Türk'ün yükselişinin önünde duramayacak. Bir çığ gibi, bir tufan gibi yeniden büyüyeceğiz. Bu millet sıkıştırıldığı kabukları mutlaka kıracak. Şu an bizi korkuttukları şekliyle, asla Türkiye'yi böldürtmeyeceğiz!

Bugün dünyanın dört bir yanında Türkler vardır. Nerelerde olduğunu, nasıl yaşadıklarını neredeyse herkes biliyor. Başkentleri şurası, nüfusları bu demenin boşuna laf kalabalığı olacağını düşündüğümüzden, farklı şeyler anlatmanın yararına inanıyoruz.

Yıl 1992. Sovyetlerin dağılmasından hemen sonra, Türkiye-Türk Cumhuriyetleri ilişkilerinde aracı ve düzenleyici olmak amacıyla, o zamanın hükûmeti tarafından TİKA (Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi) diye bir kuruluş meydana getirildi. Türk dünyasının işleriyle ilgilenecek bu müessesenin teşekkülü esnasında kültürel ve sosyal meselelerin planlanması için tarafımıza da üniversite kanalıyla bir teklif yapılmıştı ve şu anda bu devlet kurumunun ciddi olarak yürüttüğü pek çok projeyi o zamanki hoca ve akademisyen arkadaşlarımızla beraber hazırlamıştık. Ama geçmişte olduğu gibi Türk milletini seven, Türk milletine hiç karşılıksız hizmet etmek isteyen bu Türkçü insanlar, o günlerde de çeşitli şekillerde engellendiler. Sonuçta hepimiz bir süre sonra istifamızı verip üniversitelerimize dönmek zorunda kaldık.

TİKA'da danışmanlık yaptığımız sırada, 1992 senesinin sonlarına doğru Türkmenistan'ın başkenti Aşkabat'a bir fuar münasebetiyle gitme imkânı bulduk. Beraberimizde götürdüğümüz kitap, dergi ve Türkiye'yi anlatan broşür ve filmlerle ülkemizin ta-

nıtacaktık. Çeşitli kuruluşlar ve Diyanet İşleri Başkanlığının sağladığı, başta Kur'an olmak üzere, değişik kitapları Türkmenlere ücretsiz olarak dağıtıyorduk. Bulduğumuz yere sürekli insanlar geliyor, kitaplardan ve dergilerden alıp gidiyorlardı. Bu insanlar arasında iki kişi dikkatimizi çekti: Yanımıza geliyorlar, biraz bekleyip sonra dönüyorlardı. Bu hareketi üç dört defa tekrarladılar. İlk başta onları Kur'an almak için gelenlerden sandım. Kendilerini yanıma buyur ettim ve "Kur'an mı istiyorsunuz?" diye sordum. "Yok, biz daha önce aldık. Ama bizler, size bir şey söylemek istiyoruz." diyorlardı. "Nedir?" dedim. "Biz Türkiye'den gelen insanları ilk defa görüyoruz. Sovyetler zamanında Türkiye adını sadece haritalarda görebiliyorduk ve bize yalnızca en büyük Türk olarak Nazım Hikmetof'u anlattılar; dileğimiz sizleri konuk etmek." dediler. Hiç tereddütsüzce bu saf insanların isteğine olumlu cevap verdim. "Öyleyse biz sizi akşam buradan alırız." deyip, ayrıldılar. Yanımdakilerin bazıları çekindiklerinden, benimle gelemeler. Çünkü bütün eski Sovyet ülkelerinde olduğu gibi Türkmenistan'da da bu ilk yıllarda güvenlik tam manasıyla sağlanamamıştı. Her ikisinin adı da Sapar olan bu temiz Türkmenler akşam eski bir Jiguli marka arabayla gelip, beni ve üç Türkiye'liyi daha aldılar. Oturdıkları yer Aşkabat'ın 40-50 km dışında, Kopet Dağları'na doğru bir kasaba idi. Birisinin güneş enerjisi mühendisi olduğunu öğrendiğimiz Saparlardan önce mühendis olanının evine konuk olduk. Evin içi ana baba günü gibiydi. Salona dolmuş insanlar Türkiye'den gelenleri merak ediyorlar, ilgi ve heyecanla bizlere bakıyorlardı. Neleri var, neleri yok bir yer sofrası hazırlamışlardı. Bin yıl önce gittiğimiz topraklarda, bin yıl sonra yine hüznle kucaklaştık. Bizi öyle sıcak karşıladılar ki, o insanların Türk'e ve Türkiye'ye hasretini hâlâ unutamıyorum. Türk milletinin ruhundaki bu kardeşlik duygusu öldürülemediği müddetçe, Turan ülküsünü kim söndürebilir? Soruyorum sizlere!

Yıl 1994, Ahmed Yesevi Türk-Kazak Üniversitesi yeni kurulmuştu. Türkistan'da eğitime başlayacak olan bu üniversitenin ilk hocalarından biri olarak bu kez de Yesi'ye yani Türkistan şehrine gitme imkânına sahip olduk. Burada şunu da belirlemek isteriz ki, Ruslar koskoca Türkistan'ı "Türkistan" adıyla küçücük bir kasabaya hapsedmeyi başarmışlardır. Oğuz Han'ın yurdunda, Sır Derya boylarında olmak, bambaşka bir duyguydu. Hele şehrin girişine konulan, büyük Türk milliyetçisi Magcan Cumabayoglu'nun:

Bizi öyle sıcak karşıladılar ki, o insanların Türk'e ve Türkiye'ye hasretini hâlâ unutamıyorum. Türk milletinin ruhundaki bu kardeşlik duygusu öldürülemediği müddetçe, Turan ülküsünü kim söndürebilir? Soruyorum sizlere!

“Türkistan eki dünya esigi goy
Türkistan her Türk’ün besigi goy.”

mırsaları insanı derinden etkiliyordu. Ama Türkistan garip bırakılmış, sırf Türk’ün beşiği olduğu için yatırım yapılmadığından, bir köy havasındaydı. Türkistan’ın yanında bulunan yaklaşık 30 km uzaklıktaki Kentav kasabası ise özellikle geliştirilmiş, tipik bir Sovyet yerleşimiydi. Türkistan da onun gölgesinde kalıyordu. Ne ısınma ne aydınlanma ne de su ihtiyacı yeterince karşılanmıyordu. Biz de bir eğitim yılı boyunca Kentav’da Karaçaylı bir Türkçü kardeşimizle beraber oturmuştuk. Yani yıllar sonra atalarının şu veya bu şekilde buralardan ayrılmak zorunda kaldığı ve bir parçalarının da hâlâ oralarda yaşadığı Türkler olarak Türkistan’da idik. Kazakistan’da kaldığım bir yıl müddetince bütün Kazak Türklerinden yakınlık ve samimiyet gördüm. Türkiye’den giden bazı kişi ve gruplar her ne kadar onları aldatmış, suiistimal etmişse de onlar bana hep iyi davrandılar.

Seni ve beni ayıranlar; bir araya gelmemizi engelleyen, Türklerin içindeki ve dışındaki düşmanlar inşallah öbür dünyada cehennem ateşinde yanarlar!

O yıllarda Türkistan veya Yesi’de âdetâ her milletten buraya mecburen göçürülmüş insanlar vardı. Ahıska ve Karaçay Türkleri, Özbekler, Türkmenler, Tatarlar, Çeçenler, İnguşlar, Volga Almanları, Koreliler, Batum Rumları vs. ile onların efendisi Ruslar. Rusya burada öyle bir sistem kurmuştu ki, halkın ekserisi Kazak Türk’ü olmasına rağmen, şehrin yöneticisini bir azınlık olan Korelilerden yapmışlardı.

Bir gün postanede telefon ederken, yanımızdaki kulübede Azerbaycan Türkçesiyle bir gencin konuştuğunu gördük. Konuşması bitince “kim olduğunu, buraya nasıl geldiğini” sorduk. Ahıskalı olduğunu, orada pek çok Ahıskalı bulunduğunu, istersek dedesiyle bizi tanıştırdıcağını söyledi. Şu anda ismini unuttuğum genç, kararlaştırdığımız saatte bizi alarak kaldıkları mahalleye ve dedesinin evine götürdü. Gittiğimiz mekân gecekondu tipinde, tamamen bir Anadolu köylüsünün evine benzi-

yordu. İçeride bir sürü çocuk, erkek, kadın ve kız bizi ayakta karşıladılar. Evin en yaşlısı ise bir sedirde oturuyordu. Bizi getiren torun; “İşte bu bizim Temürcan dedemiz.” dedi. Temürcan Aga, “Hoş geldiniz evlatlar.” diye bizi karşıladı. O yaşlı ihtiyarın gözyaşlarıyla bize anlattıklarını yazmaya kalksam sayfalara sığmaz. O zamanlar daha çocukmuş, ama her şeyi hatırlıyor. Nasıl bir gecede Rus ve Ermeni askerlerin onları ocaklarından kopararak, kamyonlara doldurulduklarını, yanlarına hiçbir eşya alamadıklarını ve Kazakistan’a getirildiklerini anlattı. Eski Sovyet vatandaşlarından pasaportlarında Türk yazan sadece onlardı. Ne yazık ki

bunların tek suçları Türk olmak, Türkiye sınırlarının bitişiğinde bulunmaktı. İnsanların üst üste, aç ve susuz, en tabii ihtiyaçlarını bile hayvan vagonlarının içinde gördüklerini, havasızlıktan hastalananları, ölen insanları tren yollarının kenarlarına nasıl attıklarını söylüyordu. İnsanlığın yüz karası Stalin'in uşakları ölülerini gömmelerine bile müsaade etmemişti. Hem ağlayan hem de anlatan bu koca dede bizi de ağlattı. "Evlatlar, bizi unuttunuz. Bir zamanlar beraber yaşamıyor muyduk? Bizi ne zaman alacaksınız?" diye sordu. Diyemedik ki ona; "Temürcan Dede, bizim o kadar çok hainimiz var ki, siz buralarda daha çok eziyet çekersiniz. Bizde, size el uzatmaya çalışanları bir zamanlar vuruyorlardı, hapislere atıyorlardı, onları faşistlikle suçluyorlardı." Ah, Temürcan Dede öldüysen, Allah rahmet eylesin. "Ak Toprakları" bir de sen görseydin. Doğduğun topraklara kavuşamadın belki. Seni ve beni ayıranlar; bir araya gelmemizi engelleyen, Türklerin içindeki ve dışındaki düşmanlar inşaallah öbür dünyada cehennem ateşinde yanarlar!

1993'te TİKA'da görev yaptığımız sırada, "Mogolistan ve Çevre Ülkelerdeki Türk Eserlerinin Koruma ve Restorasyonu" ile alakalı bir de proje hazırlamıştık. Daha sonra bu proje uygulamaya kondu ve projeyi hazırlayanların dışında herkes Mogolistan'daki Türk anıtları bölgelerine yollandı. Nihayet yıllarca bir sonuç alınamayınca, devlet büyüklerimizin nasıl aklına geldiyse, bir kez de projeyi yapanları gönderelim demeleri üzerine, 2001 senesinde oluşturduğumuz bir ekiple, 10. asırdan önce tarihte kurulmuş bütün Türk sülalelerinin merkezi durumunda bulunan Orkun Havzası'ndaki Bilge Kağan ve Köl Tigin Anıt Mezarlıklarıyla, Tonyukuk Abideleri'nin olduğu yere kazı çalışmalarını yürütmek için gitmiştik. İşte, 2001'de Türk basınında kasıtlı olarak pek yankı bulmayan, ancak bütün yabancı basının ve dünyanın çok yakından ilgilendiği Bilge Kağan'ın hazinelerini ortaya çıkardık. Ancak bu hadiseden sonra o zamanın yetkilileri tarafından, âdeta "Niye bunları buldunuz da başımıza bela ettiniz!" havası estirildiğinden, biz de proje sorumluluğundan istifa edip üniversitedeki görevimize döndük. 2002'de de gönderilen heyetten gerekli verim alınamayınca, yine tarafımıza "Gel arkadaş bu işi tamamla." diye bir teklifte bulunuldu. Projenin babası durumunda olduğumuzdan reddedemedik. Devlet için küsmeye Türkçülerin hakkı yoktur, deyip; varlığımızın sebepleri olan Kök Türk atalarımızın huzuruna yine koşarak gittik.

Bu vesileyle, Türk dünyasıyla alakalı burada bir hadiseyi daha anlatmak istiyoruz: 2003'te Türkiye'den giden en az sayıdaki ilim heyetiyle, Moğolların katılımı neticesinde Orkun'daki çalışma grubu bir araya geldi. Bu çalışmalarda ilim heyeti arasındaki irtibatı sağlamak amacıyla, ilgililer tarafından Türkçe-Moğolca bilen tercümanlar tutulmuştu. Bunlardan biri de Moğolistan'da yaşayan ve Moğolistan'ın en büyük azınlık halklarından olan bir Kazak Türkü Er-bolat idi. Ben, ona hep "Sahte Kazak" derdim, ama bunu ona takılmak için söylediğimi bilirdi.

Birlikte olduğumuz arkadaşlara bir keresinde “Hoca’nın bu sözünü bile seviyorum ve özleyeceğim.” demiş olmasını da unutamıyorum. Bolatgil, Moğolistan’ın batısında, Kazak Türklerinin en yoğun bulunduğu ve Moğolistan-Kazakistan sınırındaki Bayan-ülgey vilayetindendiler. Bolat’ın babası bir asker imiş. Ailenin en büyük erkek çocuğu olan Er-bolat, 22 yaşındaydı ve babası birkaç sene önce ölmüştü. Babaları onları bir asker gibi yetiştirmişti. Bana onun nasıl sert mizaçlı birisi olduğunu anlatırdı. Bolat, Ulan-batur’daki devlet üniversitesinin İstatistik Bölümünü bitirmiş, ama her Kazak Türk’ü gibi, Moğolistan’da Kazak Türkleri ikinci sınıf vatandaş olarak görüldüğünden bir işe yerleşememişti. Türkiye’den aldığı, daha doğrusu TİKA’nın tercümanlık ücretiyle ailesine bakmaya çalışıyordu.

Türkiye ve Türk sevgisi, Türkiye dışındaki Türklerde asla silinmeyecek bir duygudur. Yeter ki Türkiye’yi idare edenler bunun farkına varabilsinler.

Bolat ile sohbetlerimiz sırasında bana şöyle bir olay anlattı: Üniversiteyi bitirdikten sonra iş bulamamış. Ulan-batar’daki barlarda çalışmaya niyetlenmiş. Bazen Bayan-ülgey’deki dul anasının yanına gidiyormuş. Bolat durumu anasına açmış. Kadıncağız, oğluna, “Sakın kötü yerlerde çalışma, Ulan-batar’daki Türklerin yanına git, onlar sana iş bulur.” demiş. Bu olay bana yıllar evvel, gençken okuduğum Alper Aksoy’un “Kutlu Töre” romanını hatırlatmıştı. Hepinizin bildiği gibi II. Dünya Savaşı senelerinde İran’a ve Kafkasya’ya hâkim olmak için Almanlarla, İngilizlerin bir mücadeleleri söz konusudur. Türkiye savaşa iştirak etmediğinden Almanya, Türk topraklarını kullanamaz; ama Kafkasya yoluyla Rusya’yı kısıp almaya çalışıyordu. Bu yüzden İran’da Alman ve İngiliz casusları cirit atar. İngiliz askerleri önünden kaçan iki Alman ajanı, İran’ın Elburuz yaylalarında dolaşan Kaşkay Türk-

lerinin yanına sığınır. İran hükûmeti ve İngiltere bunları Kaşkay Türklerinden isterler. Fakat o sırada aşiretin liderlerinden olan genç Hüsrev Han, “Bize sığınanları ölüm pahasına da olsa teslim etmeyiz.” diye, cevap verir. Durum oldukça karışır. İngilizler ve Farslar, Kaşkayları toptan yok etmek için üzerlerine bir hava harekâtı planlarlar. Bu arada meseleyi Türkiye’de öğrenir ve İran’daki Türk elçiyle, askerî ateşe devreye girer. Hüsrev Han’a, “bunlar teslim edilmediği takdirde katliama maruz kalacakları” söylenir. O zaman bu genç bey de meseleyi aşiretin en büyüğü olan anasına danışması gerektiğini bildirir ve Tahran’dan Kaşkay bölgesine gider. Bu bilge Türk kadınının cevabı da çok ilginçtir: Hüsrev Han’a; “Türk Paşası ne derse, onu yap.” talimatını verir. İşte yukarıdaki hatıralarda da görüleceği üzere Türkiye ve Türk sevgisi, Türkiye dışındaki Türklerde

asla silinmeyecek bir duygudur. Yeter ki Türkiye'yi idare edenler bunun farkına varabilsinler.

2006'da, üç günlüğüne bir Suriye seyahatimiz oldu. 19 Mayıs tatilinden de yararlanarak Suriye'nin önemli tarihî yerlerini görme imkânını yakaladık. Hama, Humus, Şam gibi şehirlerde dolandıktan sonra dönüşte Halep'e uğradık. Kafiledekilerin bazıları alış-veriş yapmak amacıyla ayrıldılar. Ben ve diğer bir tarihçi arkadaşım da Halep'in tarihî mekânlarını gezmek istedik ve yola çıktık. Biz birbirimizle konuşup yürürken biraz sonra arkamızdan 18-20 yaşlarında bir gencin bizi takip ettiğinin farkına vardık. Epey peşimizden geldi. Kendi kendimize, "Herhâlde Suriye gizli servisi arkamıza bu adamı taktı." diye yorum yapıyorduk. Yorulup, Halep'teki bir parkın içine girdiğimizde, genç adam yanıma yaklaştı ve Türkçe ilk sözü "Amca siz Türk müsünüz?" oldu. Dikkatinizi çekiyorum; çoğumuzun unuttuğu, söylemeyi bile kabalık olarak gördüğü, bir büyüğe bir yakına bir akrabaya aynı kandan bir kişiye hitap için kullanılan, değişik coğrafyalarda amca, emmi, amuca vs. gibi söylenen bir terimle "Amca siz Türk müsünüz?" diyordu. Gayet açık ve saf bir Türkçeyle konuşuyordu. Biz de "Evet Türk'üz, sen kimsin?" dedik. "Benim adım Mustafa, ben Türkmen'im, Halep Türklerindenim. Buranın çoğu Türk'tür. Ama biz şehrin merkezinde değil, kenar mahallerinde otururuz. İşten çıkmıştım, sizin Türkçe konuştuğunuzu duydum. Ama cesaret edip yanınıza sokulamadım. Beni terslersiniz, kızarsınız diye korktum. Sonra sizinle konuşmaya karar verdim." şeklinde cevapladı. "Biz de Türk'üz oğlum. Türkmen'iz. Sana niye kızalım. Biz akrabayız, Mustafa." deyince, bir sevinç oldu. Elindeki yeni aldığı cep telefonunu hemen oraya, oturağın üzerine bırakıp, "Ben size dondurma alacağım, sakın bir yere gitmeyin, geliyorum." deyip koşarak uzaklaştı. Hiç tanımadığı adamların yanına onun için çok pahalı olan bir eşyasını bırakıp giden, ancak böyle bir saf Türk olur. Mustafa biraz sonra elinde iki külah dondurmaya geldi ve anlatmaya başladı. Kaç kardeş olduklarını, ne iş yaptığını filan. Babası bir kere Gaziantep'e gitmiş, ama kendisi Türkiye'yi hiç görmemiş. "Biz burada Türk televizyonlarını seyrediyoruz (ne yazık), ama ben Türkiye'yi çok görmek istiyorum, amca." diyordu. Ben ve arkadaşım adreslerimizi verdik, Türkiye'ye gelirse kendisini gezdireceğimizi söyledik ve bu garip Türkmen'le Halep şehrini biraz dolaştık. Buruk bir şekilde vedalaşırken kardeşlerine bir şeyler alması için üç beş kuruş eline bir şeyler

Türk Türkler, birbirlerinden ayrı da olsa, aralarındaki bu manevi bağ olduğu müddetçe Turan'dan ümidimizi kesmeyeceğiz. Türk birliği bir gün yeniden gerçekleşecek.

tutuşturmak istediğimiz de; “Amca ben sizi para veresiniz diye gezdirmedim ki, ben siz Türk’sünüz diye yanınıza geldim.” diyerek, bizi ağlattı.

İşte Türk Türkler, birbirlerinden ayrı da olsa, aralarındaki bu manevi bağ olduğu müddetçe Turan’dan ümidimizi kesmeyeceğiz. Türk birliği bir gün yeniden gerçekleşecek. Son olarak şunu belirtmek istiyorum; Türkiye içindeki ve dışındaki Türklerde mevcut olan “kutlu Türk” düşüncesini bilerek ya da bilmeden kim yıkarsa; ister resmî ister sivil bunlar birer alçak ve vatan hainidir. Bu böyle biline! ■